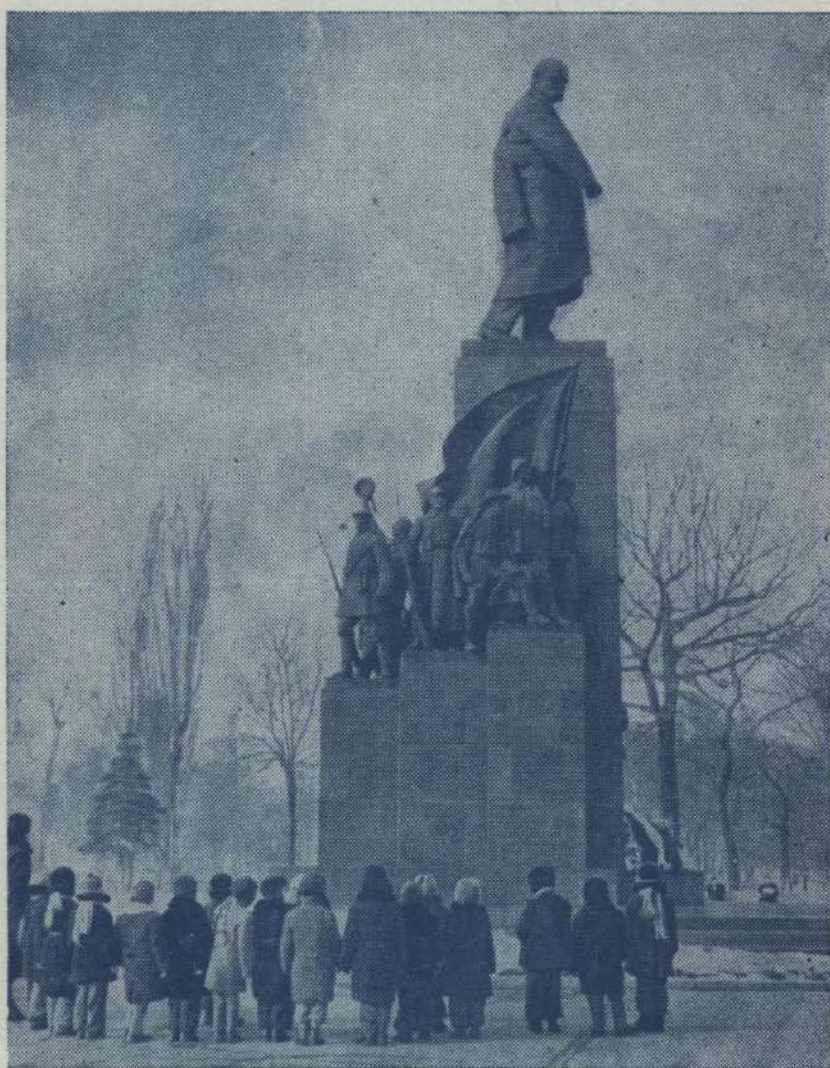

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

3

«РАДЯНСЬКА ШКОЛА»
1961

З М І С Т

	Стор.
<i>Г. Бодрова</i> — Жінки — активні будівники комунізму	1
<i>Л. Мурастий</i> — Дошкільним закладам — постійну увагу партійних організацій	5
<i>Н. Корольова</i> — Роль Виставки досягнень народного господарства в пропаганді громадського дошкільного виховання	8
<i>І. Гусарова</i> — В. І. Ленін в образотворчому мистецтві	13

ДО 100-РІЧЧЯ З ДНЯ СМЕРТІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

<i>Д. Красицький</i> — Шевченко і діти	19
--	----

З ДОСВІДУ

<i>М. Іванова</i> — Образ В. І. Леніна у виховній роботі з дітьми	22
<i>З. Хорошко</i> — Музикальний слух у дітей дошкільного віку	25
<i>О. Москвичова</i> — Дидактична гра як засіб розвитку мови у мовчазних та соромливих дітей	28
<i>Н. Осташинський</i> — Очіма юних художників	32

СТОРІНКА ДЛЯ ДІТЕЙ

<i>Г. Бойко</i> — Першотравень — свято дружби	35
<i>І. Кульська</i> — Травнева казочка	36

ПРИРОДА НАВКОЛО НАС

<i>В. Володін</i> — Березень	43
------------------------------	----

КРИТИКА ТА БІБЛІОГРАФІЯ

<i>М. Настека</i> — Книга і хороша і корисна	45
<i>Е. Пугачевська, І. Рябоконт</i> — Брошури з питань дошкільного виховання	46

Редакційна колегія

*Д. О. Дорохова, Н. О. Красіна, Н. Ю. Переверзева, Є. К. Сухенко,
Г. І. Сушан (головний редактор), П. С. Ходченко, Т. І. Цвєлих,
П. Г. Чамата, М. Є. Шевченко.*

Журнал «Дошкольное воспитание»

(на українском языке)

Тех. редактор *О. О. Чала.*

Коректор *Т. А. Прожогіна*

Адреса редакції: Київ, Ново-Павлівська, 5. Тел. 5-21-29, дод. 3-12.

БФ 19566. Замовлення К-27. Тираж 20 450. Друк. арк. 3. Обл.-видавн. арк. 5.
Формат паперу 70×108¹/₁₆. Підписано до друку 25.II 1961 р.

Київська обласна друкарня, вул. Леніна, 19.

Шевченко і діти

Минає сто років, як перестало битися серце народного поета, художника, революціонера-демократа Тараса Григоровича Шевченка.

Народився і зріс він у сім'ї простого кріпака і через усе своє тернисте життя проніс любов до простого народу, любов до дітей.

Тарас Григорович дуже любив маленьких дітей, особливо сиріток, бо й сам в дитинстві зазнав сирітської долі.

Багато сучасників поета — родичі, письменники, художники-друзі написали свої спогади про велику любов Шевченка до селянських дітей.

Чимало поезій з особливою красою і ніжністю написані Т. Г. Шевченком про дітей і для дітей, і це теж є найяскравішим свідченням безмежної любові поета до юного покоління.

Племінники поета не раз розповідали мені, що, живучи в селі Кирилівці, Тарас Шевченко виявляв особливу увагу дітям. У будні дні, коли все доросле населення йшло на панщину, діти, звичайно, перебували на вулиці.

Тарас Григорович збирав гурт кріпацьких дітей і весь день бавився з ними: розповідав їм казки, влаштовував грища, співав дитячі пісні, яких знав безліч. Бувало, наробить пищиків і цим зразу здобуває прихильність дітвори. Вони його слухались, співали і вигравали на сопілках та пищиках, а Тарас тішився ними, бо знав, що дитинство це тільки й щасливі роки у кріпаків.

Іграшок різних, як це тепер мають діти вдома і в дитячих садках, тоді не було, та Тарас Шевченко сам робив: дівчаткам ляльки, а хлопцям — коники, свистуни, батіжки. За коника часто правила звичайна палиця з двома кілочками на кінці. А скільки радості було у дітей від такої іграшки! Дівчатка дуже любили гратись кремінцями, і Тарас Григорович, де не знайде гарненький камінчик, у кишеню кине. Іншим разом в його кишені назбирається цілий магазин таких камінців. То всіх вже дівчаток обдарує... Хто не вмів гратись у кремінці — того навчив, хлопців учив у різні ігри гратися: у городки, цурки, довгої лози, ката і миші тощо.

Малі діти винахідливі, часто придумували таке, що могло тішити і дорослих. З цього радів поет та запам'ятовував. Саме так народжувалися теми для його поезій. У гурті дітей, які показували обновки, бідна сирітка нічим не могла похвалитись і сказала: «Я у попа обідала». Шевченко написав вірш:

На великдень, на соломі
Проти сонця, діти
Гралися собі крашанками
Та й стали хвалитись
Обновами. Тому к святкам
З лиштвою пошили
Сорочечку. А тій стьожку,
Тій стрічку купили.
Кому шапочку смушеву,
Чобітки шкапові,
Кому свитку. Одна тільки
Сидить без обнови
Сиріточка, рученята
Сховавши в рукава.
— Мені мати купувала.
— Мені батько справив.
— А мені хрещена мати
Листву вишивала.
— А я в попа обідала,—
Сирітка сказала.

Часто Тарас Григорович накупить, бувало, цукерок, пряників, буб-

ликів і обдаровує кріпацьких дітей. А вони ласі на гостинці, бо ж у кріпацькому селі батьки жили бідно, часто в хаті й хліба не було.

Дитячих садків, будинків, як є тепер в містах і в селах, тоді не було. Шкіл, де б діти училися грамоти, бібліотек, кіно не було. Діти росли у великих злиднях, і Тарас Шевченко для них був найріднішим дорогим гостем і другом, якого вони, коли й вирости, не могли забути.

З Кирилівки Тарас Шевченко поїхав по Україні: на Полтавщину, Чернігівщину, Волинь, деякий час жив у Києві.

Добре знайомий Шевченку письменник Чужбинський записав спогад, як Шевченко няньчив дитину біля Золотих воріт у Києві.

Малював тоді Шевченко Золоті ворота. Чує, а в канаві кричить дитина. В той час поруч Золотих воріт замість будинків була глибока канава. Пішов Тарас Шевченко на цей крик, дивиться: якась дитина заблудилась, самотня стоїть у канаві і

плаче. Оглянувся навколо — ні мамки, ні няньки не видно. Поліз він у канаву, взяв дівчинку на руки, а вона з переляку ще дужче закричала. Сяк-так угомонив, забавив.., а воно тільки й мови мало: «Мама», «Няня».

Посадив він дитину на хустку біля себе, цяцьок, яких можна було, надавав, няньчив і заодно малював аж до вечора. Увечері з дівчатком вийшов до Софійського собору, а з провулка вибігла переполохана мати. Побачила їх і кинулась назустріч.

— Мати! — сказав Шевченко, і, не кажучи їй ні слова, подав дитину.

Виявилося, що нянька повела дитину гуляти і якимось загубила її. Отже няньчити довелося Тарасові Шевченку.

Де б не був Тарас, він ніколи не забував про дітей.

В 1847 році його було заарештовано і відправлено до Петербурга. Перебуваючи за ґратами, в казематі, Шевченко написав вірш «Садок вишневий коло хати», в якому з особливою ніжністю і теплотою говориться про дітей.

У засланні, в тяжкій неволі діти були для Шевченка найбільшою втіхою.

Змальовуючи побут казахів, тяжке життя поневоленого царськими катами народу, Шевченко створив чудові, хвилюючі картини.

У своєму щоденнику поет зробив кілька записів, присвячених дітям. Він пише про дітей коменданта Ускова, ніжних друзів дітей з казахського аулу.

Коли в Новопетровське укріплення (тепер форт Шевченка в Казахстані) приїхала родина коменданта Ускова, Шевченко здружився з його маленьким хлопчиком. Незабаром хлопчик захворів і помер. У листі до Козачковського поет писав про це: «Я полюбив цю чудову дитину, а вона, бідна, так прив'язалась до мене, що, бувало, і в сні кликала до себе «ливого дядю». І що ж? Вона, бідна, занедужала.

Довго мучилась і вмерла. Жаль мені мого маленького друга, я сумую за ним. Інколи приношу квіти на його дуже ранню могилу і плачу...»

Дуже любив Шевченко дітей Ускових Наташу і Надію, які дорослими у своїх спогадах тепло згадували цю щиру любов любимого друга їх дитинства.

Дивлячись на знедолених убогих діток казахів, Шевченко згадував свою гірку долю за часів дитинства.

У щоденнику поета є ціла низка записів про дітей, що їх зустрів на вулиці у Нижньому, про те, як друг Шевченка Андрій Оберемко теж любив дітей, про те, як любувався він з «маленьких дитячих ноженят у засохлій грязюці» про маленьких діток коменданта Ускова. Ось кілька записів Шевченка:

Малюнок Т. Шевченка

Малюнок Т. Шевченка

16.VI... На городі чи в саду — літня резиденція нашої комендантші і увесь вільний час я тепер проводжу в її родині: у неї двійко миленьких дітей, Наталочка і Надійка, це єдиний мій спочинок і розвага в цьому огидливому закуткові.

11.VII... Повертаючись на город, натрапив я на стежку, на вже засохлій грязюці якої видно було відбитки мініатюрних дитячих ноженят. Я милувався і стежив за цим малесеньким дитячим слідом, аж доки він не зник у степовому поліні, разом зі стежкою.

29.VII... Непорушний, холодний, навіть суворий зовнішній вигляд його вдавав з нього людину жорстоку, байдужу. Але це маска. Він пристрасно любить маленьких дітей, а це вірна ознака серця лагідного, незлобивого. Я часто, як маляр, милувався його темно-бронзовою вусатою фізіономією, коли вона ніжно притулялась до рожевої щічки дитини. Це була одна-єдина радість в його суворому, самотньому житті.

Сто років минуло з дня смерті Шевченка. Справдились пророчі слова поета,

що народи будуть жити сім'єю вольною, новою.

Дивишся тепер, як розквітає наше життя, як щасливо живуть діть в Радянській країні, як партія піклується, щоб побудувати світлі школи, дитячі садки, і серце наповнюється радістю. Слава Шевченка яскрава як промінь сонця в голубому небі.

Д. КРАСИЦЬКИЙ,

правнук Т. Г. Шевченка по сестрі Катерині